

Arbejdsprogram for 2006
for Task Forcen for tyndt befolkede områder (TBO).

1. Sammenfatning.

Task Forcen for Tyndt Befolkede Områder (TBO)s arbejdsprogram for 2006 tager udgangspunkt i *Handlingsplan for det nordiske Energisamarbejde 2006-2009, mandatet for TBO og Hållbar utveckling 2005-2008 – en ny kurs for Norden.*

TBO planlægger at holde ca. 4 møder i 2006. Det ene af møderne forventes især at skulle opfylde Nordisk Ministerråds ønske om etablering af et udvidet samarbejde omkring energiforsyningen til også at omfatte Canada og Shetlandsøerne.

TBOs arbejdsprogram er 3-delt i:

- Projekter, der har til formål at udveksle viden
- Projekter, som afvikles i samarbejde med eller under TBO
- Projekter, som TBO formulerer, udbyder eller gennemfører.

Indenfor for hver af disse formålsbestemte kategorier for arbejdsprogrammet er der opstillet et antal projekter, som alle sigter på at kunne støtte Nordisk Ministerråds politiske initiativer for bæredygtig energiforsyning i tyndt befolkede områder i Norden og hos Nordens naboer.

Tyndt befolkede områder er især karakteriserede ved at ligge i udkanten af centrale forsyningsnet, eller som ikke er forbundet til det nationale transmissionsnet eller har ø-drift. Øget anvendelse af vedvarende energikilder skal sikre en reduktion af brugen af fossile brændstoffer og fremme forståelsen af sårbarheden overfor virkningen af klimaforandringer. En mini-grøn bog er under udarbejdelse.

2. Opfyldelse af Den energipolitiske handlingsplan.

Arbejdet indenfor TBO fokuserer først og fremmest på at etablere samarbejde om almene og passende løsninger for decentraliseret kraftforsyning, som kan bidrage til at mindske anvendelse af fossile brændstoffer i tyndt befolkede områder.

TBO studerer og analyserer energiforsyningen i tyndt befolkede områder, koblet til klimaaftalen, og gør opmærksom på de særlige forhold som gælder for områdernes sårbarhed i forhold til klimaforandringer.

Indsatsen med at etablere kontakt og erfaringsudveksling med de nordatlantiske naboer forstærkes med henblik på at udvide samarbejdsmulighederne ikke blot politisk, men også for markedsaktører, brancheorganisationer og energimyndigheder.

TBO leverer policy-relevant indspil til EK-Energi, som derefter kan præsentere disse for de nordiske energiministre i den hensigt at tilvejebringe et grundlag for stillingstagen til samarbejdsmuligheder til gavn for bæredygtig energi i tyndt befolkede områder.

3. Forholdet mellem TBO og projekterne.

3.1. Af historiske og andre årsager blev det såkaldte Vestnordenprojekt – *Muligheder for fornybare energisystemer og hydrogen teknologi i Vestnorden* - finansieret og igangsat omtrent samtidigt med at EK-Energi nedsatte *Arbejdsgruppen for Tyndt befolkede områder* – Vestnordengruppen. Arbejdsgruppen har derfor jævnligt været sparringpartner for Vestnordenprojektet, ligesom Vestnordenprojektet jævnligt har fremlagt orientering om fremdrift og udkast til statusrapporter. TBO vil også fremover være styregruppe/sparringpartner for projektets videreførelse under projektnavnet *Bæredygtig energiforsyning i Vestnorden/Arktis*. TBO er finansielt helt adskilt fra projektet *bæredygtig energiforsyning i Vestnorden/Arktis*. TBO har derfor intet ansvar for Vestnordenprojektets gennemførelse, regnskab og formålsopfyldelser, idet projektet afrapporterer under de vilkår, der er knyttet til den økonomiske støtte til projektet.

3.2. Det er TBOs hensigt i løbet af 2006 at udvikle relevante projektskitser for projekter, der kan gennemføres i 2007 og eventuelt følgende år. Gennem drøftelser i TBO og med relevante parter er det sigtet at kunne udbyde politisk godkendte projekter til senere gennemførelse og med finansiering fra de kilder, som måtte være aktuelle til den tid. Midler tildelt TBO anvendes til udvikling af problemformuleringer og projektskitser, hvorefter TBO vil kunne fortsætte som styregruppe eller sparringpartner for projekter, der altså finansieres ad andre kanaler.

3.3. Endelig udfører TBO selv i et vist omfang udredning af problemstillinger, der enten skal anvendes direkte af Nordisk Ministerråd for Energi eller fungere som løfteraket for yderligere policy-making, udredninger og analyser. Midler tildelt TBO anvendes til udformning af sådanne indspil via EK-Energi til Nordisk Ministerråd.

4. Projektoversigt.

4.1. *Projekter, der har til formål at udveksle viden og erfaringer*, vil anvende en bred skala af fremgangsmåder. Det er bedst at vælge fremgangsmåder, der i hvert enkelt tilfælde er rettet til den målgruppe, initiativet vedrører.

- *Udveksling af viden med nordens naboer i vest, øst og nordatlanten* er pt indsnævret til et projekt, hvor det er hensigten at formidle kommunikationsforbindelser og samarbejdsmuligheder gennem flere trin. I første trin søges seminarer under planlægning – f.eks, i regi af EK-Energi - i 2005 udnyttet til formålet, ved at sørge for, at en relevant kreds af interesserede i arktis og nordatlanten bliver gjort opmærksom på seminaraktiviteterne. TBO forventes også at deltage på disse seminarer. De samme elementer af erfaringsudveksling vil også være mulig i forbindelse med det påtænkte internationale seminar om vedvarende energi i nordlige/arktiske egne, som projektgruppen Econ, Ife og Nef har programsat i projektet bæredygtig energiforsyning i vestnorden/arktisk med støtte fra NMRs arktiske Samarbejdsprogram for 2006-2008. Andet trin i denne rækkefølge er udarbejdelse af oplæg til en workshop i 2007 for tyndt befolkede områder i Norden, Nordatlanten og Arktis. Workshoppen har til formål at udveksle viden og erfaring, som giver tilstrækkelig fælles indblik i energiforsyning med vedvarende energikilder til, at workshoppen kan producere et katalog over samarbejdsmuligheder. Workshoppens sigte er at tilvejebringe et sikkert politisk grundlag for etablering af samarbejdsaftaler på en skala af niveauer.
- *Udveksling af viden med Arktisk Råd, Barentsrådet og Vestnordisk råd* er et projekt som i sagens natur skal ske på politisk niveau med Nordisk råd eller Nordisk Ministerråd for energi. Projektet er knyttet direkte til Handlingsplan for det nordiske Energisamarbejde, men endnu har TBO ikke udmøntet emnet i et konkret projekt. Projektet indgår i arbejdsprogrammet for 2006.
- *Udveksling af viden og erfaringer med teknikere, forskere, virksomheder og handlende i tyndt befolkede områder*. Projektet er endnu ikke konkretiseret. Imidlertid er det med i arbejdsprogrammet for 2006 at opstille et katalog med metodiske fremgangsmåder. Dette anses for at kunne bane vejen for udbud af projektopgaverne (se punkt 4.3) i 2007, og vil formentlig være en betingelse for, at interesserede vil byde på opgaverne.

4.2. *Projekter, der afvikles i samarbejde med eller under TBO*. Der er for nærværende kun ét projekt, som agerer selvstændigt, men bruger TBO som sparringspartner. Det er det såkaldte Vestnordenprojekt, som i 2006 vil fremlægge slutrapport på opgaven *Muligheder for fornybare energisystemer og hydrogen teknologi i Vestnorden*. Den samme projektgruppes nye projekt vil blive *bæredygtig energiforsyning i Vestnorden/Arktis*. Også her forventes en frugtbar sparring med TBO.

I TBOs arbejdsprogram for 2006 er der ikke lagt op til gennemførelse af andre nye projekter, der til sin gennemførelse kræver eksterne (herunder nationale) støtte midler. For at sikre god planlægning

og sikker politisk medvirken vil projekter, med behov for ekstern økonomisk støtte først blive aktuelle i 2007. Men indspil og oplæg skal formuleres i 2006 (Se punkt 4.3).

4.3. Projekter, som TBO formulerer og udbyder.

Nedenstående oversigt er opstillet i den rækkefølge, som TBO forventes at kunne håndtere dem i 2006:

4.3.1 Færdiggørelse af *Mini-grøn bog med kortlægning af de tyndt befolkede områders muligheder for udnyttelse af fornybare energikilder – på kort sigt.*

Mini-grøn bogen er under udarbejdelse og vil i første omgang indeholde Grønland, Færøerne, Island og Vestnorge. Mini-grøn bogen er et grundlag for erfaringsudveksling. Den skal også fungere som løftestang for forberedelserne til workshoppen i 2007 (se punkt 4.1). Mini-grøn bogens vigtigste målgruppe er Nordisk Ministerråd for Energi.

4.3.2. *Modeller til helhedsanalyser af energiomkostningsforholdene.* Dette projekt er under opstart, og er et pilotprojekt, som inddrager omkostningsforholdene holistisk både for virksomhederne og for samfundene i tyndt befolkede områder. En projektbeskrivelse planlægges udført i 2006, som med politisk godkendelse kan føre til et egentligt dispositionsforslag i slutningen af 2006 eller i 2007.

4.3.3. *Letforståelig oversigt over energilagringsteknikker.* Specielt for beslutningstagere kan det være en jungle at finde ud af mangefoldet af lagrings- og transportteknologier for energi. Projektet sigter derfor på at give en letforståelig oversigt og forklaring på de kendte og eksisterende teknikker, hvorunder energi enten kan oplagres eller transporteres. Oversigten har specielt til formål at fokusere på geografiske områder, hvor det i dag ikke er muligt at sikre energiforsyningen via fælles transmissionsnet og –ledninger. Et projekt, som TBO vil påbegynde i 2006.

4.3.4. *Nedskalering af løsninger for vedvarende energi.* Meget forskning og teknologiudvikling sigter på anvendelse i tæt befolkede samfund. Ganske vist gøres forsøg med anlæg og modeller i miniformat, men med storscala- og vækstsigtet. I mange tyndt befolkede områder er der en netto fravandring uden dog at føre til affolkning. Energiforsyningssigtet skal imidlertid kontinuert pege mod bæredygtighed og fornybarhed. En række særlige problemstillinger knytter sig derfor til valg af teknologi, forsyningsanlæg og lokaldistribution, som er small-scale eller forventes at blive small-scale. Projektet sigter på at skabe mere opmærksomhed og interesse for sådanne emner, og projektbeskrivelsen bliver påbegyndt i 2006.

4.3.4. *Anvendelsesmuligheder for hydrogen uden konvertering til anden energi.* Hydrogen kan anvendes direkte uden at skulle konverteres til anden energi. En letfattelig – populærvidenskabelig – oversigt over anvendelsesmuligheder formodes at kunne varetage videns- og oplysningsformål. Projektbeskrivelsen indgår i arbejdsprogrammet for 2006.